

Integrale ketenbrede voortgangsrapportage programma's, sinds 2015 ingezet op onderwerpen gerelateerd aan rapportage Commissie Hoekstra

Samenvatting

Op 8 februari 2015 werd mevrouw dr. E. (Els) Borst-Eilers om het leven gebracht. Op 10 januari 2016 werd Lois, de zus van Bart van U. dood aangetroffen in haar woning in Rotterdam. Kort daarna, op 12 januari 2016, werd de broer van Lois, Bart van U., aangehouden. Op 16 maart 2017 veroordeelde het gerechtshof in Den Haag Bart van U. tot acht jaar gevangenisstraf en Tbs met dwangverpleging voor het ombrengen van de oud-minister en zijn zus.

Op 25 juni 2015 publiceerde de Onderzoekscommissie strafrechtelijke beslissingen openbaar ministerie (de Commissie Hoekstra) zijn rapport naar aanleiding van de zaak-Bart van U. De ministers van Veiligheid en Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport lieten de Tweede Kamer op 1 juli 2015 weten met urgentie maatregelen te nemen om de knelpunten aan te pakken die de zaak-Bart van U. aan het licht had gebracht.

Naar aanleiding van het rapport van de commissie en het debat in de Tweede Kamer op 1 juli 2015 stelde het OM het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid op met daarin een groot aantal maatregelen. Terugkijkend op de afgelopen bijna vier jaar na het debat op 1 juli 2015 volgend op het rapport van de Commissie Hoekstra, constateren de betrokken organisaties van het ministerie van Justitie en Veiligheid dat een enorm breed palet aan maatregelen voortvarend is ingezet en doorgevoerd. Daarnaast zijn in de loop van de tijd aanvullende maatregelen in gang gezet die zijn doorgevoerd of nog moeten leiden tot het gewenste resultaat.

De aanbevelingen in de diverse rapportages van de Commissie Hoekstra, de Inspectie van Justitie en Veiligheid, de procureur-generaal bij de Hoge Raad hebben een belangrijke rol gespeeld in het verder aanscherpen en integreren van maatregelen die ketenbreed nodig waren.

In deze samenvatting en ketenbrede voortgangsrapportage is de indeling aangehouden van de drie hoofdthema's die in de brieven aan de Tweede Kamer steeds zijn onderscheiden en terugkomen bij de commissie en in het verbeterprogramma van het OM:

1. de maatregelen inzake de Wet DNA-Veroordeelden (vanaf hier: DNA-V);
2. tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen;
3. maatregelen inzake de Wet Bopz en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Over de aanpak van personen met verward gedrag wordt in gezamenlijke brieven van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en van Justitie en Veiligheid bericht, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en sinds kort ook het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

In deze rapportage is (visueel¹) inzichtelijk gemaakt dat de afgelopen jaren vele maatregelen op diverse (beleids)terreinen zijn doorgevoerd. De ontwikkelingen die nog op stapel staan of in de implementatiefase zijn betreffen aanscherpingen of opvolgende maatregelen die worden of zijn genomen naar aanleiding van de adviezen in de recente rapporten van de Inspectie van Justitie en Veiligheid (eind juni 2018 en begin juni 2019), de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad (november 2018), Ateno/WODC (maart 2019), de heer Hoekstra (augustus 2018 en april 2019) en de overleggen hierover met de Tweede Kamer. Ook die adviezen zijn ter harte genomen en er is en wordt gewerkt aan het vervolg, zoals wordt aangegeven in de beleidsreactie op de diverse rapporten van juni 2019.

¹ Maatregelen die zijn afgerond zijn met het vet gedrukte woord 'gerealiseerd' aangegeven. De tekst ten aanzien van maatregelen en ontwikkelingen die nog gaande zijn of moeten starten zijn in een kader vermeld.

Al met al is door de betrokkenen steeds verder gewerkt aan procesverbeteringen, de wetsevaluatie en het oproepen en opsporen van DNA-veroordeelden. Dit wordt ook door de toezichthouders bevestigd.

Terugkijkend kan geconstateerd worden dat op het terrein van de **uitvoering van de Wet DNA-V** de meeste van de aangekondigde maatregelen zijn doorgevoerd. Binnen de huidige wettelijke kaders zijn de processen geoptimaliseerd om zo vroeg mogelijk na een DNA-V waardige veroordeling celmateriaal af te kunnen nemen. De evaluatie van de huidige wet is waar mogelijk vervroegd en de mogelijkheden voor nieuwe wetgeving (de eventuele conservatoire afname van celmateriaal bij verdachten) worden onderzocht. Zoals op 4 juli 2018 aangegeven tijdens het debat over DNA-V naar aanleiding van de toename van het aantal DNA-V-gesignaleerden in OPS, is hiervoor een zorgvuldig traject ingericht. De evaluatie van de Wet DNA-V is op 7 maart jl. opgeleverd en op 19 maart aan de Tweede Kamer aangeboden². Mede op basis daarvan wordt ook inzichtelijk gemaakt welke impact de relevante scenario's voor conservatoire afname van celmateriaal hebben. Op basis van die informatie, vermeld in de brief aan de Tweede Kamer van 1 juli 2019 onder andere in reactie op het tweede monitorrapport van de heer Hoekstra, zal met de Kamer het vervolgoverleg plaatsvinden over de vraag op welk moment de afname van celmateriaal zou moeten plaatsvinden. Na besluitvorming en eventuele vastlegging in wetgeving wordt ook aan die aanbevelingen gevolg gegeven. De implementatie van een eventuele wetswijziging zal overigens naar verwachting nog de nodige tijd en middelen in beslag nemen. Zorgvuldigheid gaat ook hier boven snelheid, waarbij het gevoel van urgentie zal worden vastgehouden. Daarnaast blijven de organisaties bezig met invoering en integratie van de procedures in de keten. Dit vergt zorgvuldige afstemming, omdat de organisaties vooralsnog ieder voor zich stuurden op de vlotte doorstroming binnen de eigen organisatie.

De maatregelen ten aanzien van de **uitvoering van gerechtelijke bevelen tot voorlopige hechtenis en gevoelige zaken en de executie van vrijheidsstraffen** waren relatief snel gerealiseerd, namelijk in 2015, respectievelijk 2017.

De maatregelen in het kader van de Wet **Bopz** zijn in 2016 en 2017 gerealiseerd. Deze maatregelen liepen deels vooruit op de aanstaande invoering van de **Wvvgz** per 1 januari 2020. Tijdens het wetgevingsproces zijn wijzigingen aangebracht onder andere naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Hoekstra, zoals de aandacht voor de rol en positie van de familie. De wetsvoorbereiding startte reeds voor de Commissie Hoekstra en de laatste voorbereidingen van de invoering vinden op dit moment plaats binnen het traject voor de implementatie van de Wvvgz.

Een nader voortgangsoverzicht op de voorgaande hoofdthema's zijn terug te vinden in onderstaande paragrafen I en II.

² *Kamerstukken II, 2018/2019, 31 415, nr. 24.*

Inhoud

Integrale ketenbrede voortgangsrapportage programma's, sinds 2015 ingezet op onderwerpen gerelateerd aan rapportage Commissie Hoekstra..... 1

Samenvatting..... 1

Inleiding 4

I. Deelprojecten Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid 5

1. DNA..... 5

2. Uitvoering rechterlijke bevelen gevangenneming en Gevoelige Zaken 5

3. Executie van vrijheidsstraffen 5

4. BOPZ..... 5

5. Overige maatregelen 6

II. Aanbevelingen vervolgrapporten 6

Inleidend 6

1. Rapport PG-HR "Oriënterend onderzoek " 6

2. Monitorrapport van de heer Hoekstra 6

3. Rapport IvenJ "Eerste onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM" 6

4. Inspectie voor de Gezondheidszorg..... 6

5. Advies Raad van State Juridische houdbaarheid conservatoire afname voorafgaand aan veroordeling..... 7

6. Rapport PG-HR "Gedeelde informatie" 7

7. Rapport IJenV - Tweede onderzoek naar uitvoering Verbeterprogramma OM 8

8. Tussenmonitorrapport van de heer Hoekstra..... 12

*9. Rapport PG-HR over uitvoering Wet DNA-V door het OM .. **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.***

10. Evaluatierapport "Lepelen met een vork, Evaluatie van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Inleiding

Op 8 februari 2015 werd mevrouw dr. E. (Els) Borst-Eilers om het leven gebracht. Op 10 januari 2016 werd Loïs dood aangetroffen in haar woning in Rotterdam. Kort daarna, op 12 januari 2016, werd de broer van Loïs, Bart van U., aangehouden. Op 16 maart 2017 veroordeelde het gerechtshof in Den Haag Bart van U. tot acht jaar gevangenisstraf en Tbs met dwangverpleging voor het ombrengen van de oud-minister en zijn zus.

Naar aanleiding van de zaak Bart van U heeft de door het College van procureurs-generaal ingestelde Onderzoekscommissie strafrechtelijke beslissingen openbaar ministerie (de 'Commissie Hoekstra') onderzoek gedaan naar eventuele structurele tekortkomingen in werkprocessen van het openbaar ministerie en andere instanties.

Naar aanleiding van het rapport van de commissie en het debat in de Tweede Kamer op 1 juli 2015 stelde het OM het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid op met daarin een groot aantal maatregelen. In aanvulling op het programma zijn daarna in de keten nog meer maatregelen ontwikkeld. De maatregelen hebben betrekking op drie thema's:

- I. uitvoering van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden;
- II. tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen;
- III. uitvoering van de Wet Bopz en de Wvvgz.

Over de aanpak van personen met verward gedrag wordt in gezamenlijke brieven van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en van Justitie en Veiligheid bericht, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en sinds kort ook het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

In deze ketenbrede voortgangsrapportage doen de betrokken ketenpartners van Justitie en Veiligheid, te weten het openbaar ministerie (OM), de politie, het AICE (Administratie en Informatiecentrum Executieketen, onderdeel van het Centraal Justitieel Incasso Bureau, CJIB), het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de Justitiële informatie dienst (Justid) en de Koninklijke Marechaussee (KMar) verslag van de actuele stand van zaken. Een eerdere versie van deze rapportage is op 12 mei 2016 verzonden aan de Tweede Kamer.

Dit overzicht is gemaakt met het oog op het geven van meer inzicht in de voortgang van diverse maatregelen en programma's die sinds 2015 zijn ingezet in het kader van of gerelateerd zijn aan de rapportage van de Commissie Hoekstra en rapportages van toezichthouders. De indeling sluit aan bij eerdere brieven die aan de Tweede Kamer zijn gestuurd. Bij de diverse maatregelen is waar mogelijk als volgt de status weergegeven: bij maatregelen die zijn gerealiseerd is dit vetgedrukt aangegeven; (vervolg)maatregelen die in het bijzonder aandacht behoeven buiten de reguliere bedrijfsvoering om zijn in een kader vermeld.

- I. Allereerst wordt de voortgang op de deelprojecten van het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid (2015) behandeld:
 1. DNA;
 2. uitvoering gerechtelijke bevelen tot voorlopige hechtenis en gevoelige zaken;
 3. executie van vrijheidsstraffen;
 4. BOPZ/Wvvgz;
 5. Overige punten.
- II. Vervolgens wordt de voortgang op de aanbevelingen uit de rapportages van de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV, 2016 en 2018) en de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad (PG-HR, 2016, 2017 en 2018), alsmede van de tussenmonitor van de heer Hoekstra (2016 en 2018) vermeld ten aanzien van de Wet DNA-V.

I. Deelprojecten Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid

1. DNA

Naar aanleiding van het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid zijn voor DNA-V de volgende maatregelen getroffen:

- 1.1 – herstelactie OM;
- 1.2 - actieve opsporing (inhaalactie politie);
- 1.3 - verkorting doorlooptijden;
- 1.4 - kwantitatieve en kwalitatieve versterking administratieve DNA blokken;
- 1.5 - verruiming spreekuren en verhoging opkomstpercentage;
- 1.6 - versterking coördinatie taak CJIB/AICE bij openstaande DNA-V bevelen;
- 1.7 - aanpassing IT GPS-DNA.
 - De maatregelen 1.1, 1.2, 1.4 en 1.5 zijn **gerealiseerd** in 2016.
 - De maatregelen 1.3 en 1.6 zijn **gerealiseerd** in 2017.
 - Maatregel 1.7 is in 2017 opgevolgd door nieuwbouw van Helix, ter vervanging van GPS-DNA; Helix zal in 2019 zijn **gerealiseerd**.

2. Uitvoering rechterlijke bevelen gevangenneming en Gevoelige Zaken

Ten aanzien van de uitvoering van rechterlijke bevelen gevangenneming en gevoelige zaken ging het om vier maatregelen:

- 2.1 - nieuw gevaarscriterium voor een gevoelige zaak;
- 2.2 - de werkwijze voor uitvoering van rechterlijke bevelen gevangenneming;
- 2.3 - de werkwijze met betrekking tot internationale signaleringen;
- 2.4 - uitvoering bevel gevangenneming bij politie op niveau operationeel leidinggevende.
 - Alle maatregelen van dit deelproject waren bij het uitbrengen van het Verbeterprogramma - per 1 november 2015 - reeds **gerealiseerd**.

3. Executie van vrijheidsstraffen

Hoewel de Commissie Hoekstra geen aanbevelingen deed ten aanzien van de tenuitvoerlegging (executie) van vrijheidsstraffen, zijn in het Verbeterprogramma toch twee maatregelen opgenomen om de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen in zaken als die van Van U. te versnellen en inzichtelijker te maken:

- 3.1 - 24/7 toegang van de politie tot het overzicht van vrijheidsstraffen;
- 3.2 - persoonlijke prioritering voor de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf.
 - De structurele 24/7-voorziening (3.1) is in de eerste helft van 2017 **gerealiseerd**.
 - De maatregel persoonlijk prioriteren (3.2) gericht op het met prioriteit tenuitvoerleggen van zaken die aan het gevaarscriterium voldoen, is op 19 augustus 2017 **gerealiseerd**.

4. BOPZ

De realisatie van de verbetermaatregelen in het deelproject BOPZ uit het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid kan niet los worden gezien van de invoering Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Wet zorg en Dwang en Wet forensische zorg. Ook werd afgestemd met het Aanjaagteam Verwarde Personen en in een daarop volgende fase met het Schakelteam personen met verward gedrag .

De maatregelen in het deelproject staan deels op zichzelf en lopen deels vooruit op de invoering van bovengenoemde wetten. Het gaat om zes maatregelen:

- 4.1 - actief opvragen en toevoegen relevante stukken;
- 4.2 - aanwezigheid van de officier op een BOPZ zitting;
- 4.3 - initiëren consult psychiater crisisdienst;
- 4.4 - handleiding en BOPZ cursus;
- 4.5 - signalering casuoverleg;
- 4.6 - optimaliseren/herbouw BOPZ-Omnis.
 - De maatregelen 4.1, 4.3 en 4.4 zijn **gerealiseerd** in 2016.
 - Maatregel 4.2 is **gerealiseerd** in 2017.
 - Maatregel 4.5 was onderdeel van de aanpak en ontwikkeling van casuoverleggen in het land vanuit Aanjaagteam en Schakelteam.
 - Maatregel 4.6 is in 2018 **gerealiseerd**.

5. Overige maatregelen

5.1 - diversifiëring samenstelling College van procureurs-generaal;

5.2 - honorair AG's;

5.3 - OM2020 en Ontwikkeling balans tussen professionele verantwoordelijkheid en bedrijfsmatige ondersteuning.

- Maatregel 5.1 is in 2016 **gerealiseerd** met de aanstelling van een kwartiermaker binnen het College, die per direct de taken van de later aan te stellen PG bedrijfsvoering op zich heeft genomen. De formele PG bedrijfsvoering is in 2018 aangesteld.
- Maatregel 5.2 was bij het uitbrengen van het Verbeterprogramma - per 1 november 2015 - reeds **gerealiseerd** en 5.3 was een thema dat (al vóór het Verbeterprogramma) was belegd als onderdeel van de inrichting van het programma OM2020.

II. Aanbevelingen vervolgrapporten

Inleidend

In vervolg op het rapport van de Commissie Hoekstra hebben de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad (PG-HR), de Inspectie van JenV (toen nog VenJ; verder IJenV), de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de heer Hoekstra zelf erop toegezien dat de aanbevelingen werden uitgevoerd en is de voortgang gemonitord. De hierna genoemde rapportages zijn hiervan het resultaat geweest.

Op een aantal momenten is de Kamer over deze rapportages geïnformeerd³.

1. Rapport PG-HR "Oriënterend onderzoek"

Deze rapportage uit september 2016 betreft het oriënterend onderzoek aangaande de informatie-uitwisseling in het kader van de BOPZ en de uitvoering van de Wet DNA-veroordeelden.

- Hierop volgden de separate onderzoeken van de PG-HR over BOPZ en DNA-V in 2017 (zie paragraaf II.6) en 2018 (zie paragraaf II.9).

2. Monitorrapport van de heer Hoekstra

Het in oktober 2016 uitgebrachte monitorrapport van de heer Hoekstra betreft de rapportage over de uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie strafrechtelijke beslissingen van het OM naar aanleiding van de zaak-Bart van U.

- De huidige stand van zaken is reeds vermeld bij paragraaf I.

3. Rapport IJenV "Eerste onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM"

Dit in november 2016 verschenen rapport van de IJenV betreft een eerste stand van zaken van de verbetermaatregelen, zoals uitgewerkt in het Verbeterprogramma van het OM.

- De huidige stand van zaken is reeds vermeld onder paragraaf I.

4. Inspectie voor de Gezondheidszorg

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (hierna: IGz) deed onderzoek naar de casus van de heer Van U., met name hoe de GGZ handelde. Het rapport verscheen in januari 2017.

- De IGz heeft met het Schakelteam besproken hoe de lessen uit dit onderzoek op grond van deze casus aansluiten bij de negen bouwstenen die het Schakelteam gebruikt.
- De IGz heeft mede naar aanleiding van dit rapport in 2017 speciaal aandacht besteed aan de kwaliteit van zorg van de acute zorgketen in de ggz en de samenwerking binnen de ambulante zorg gericht op patiënten met een blijvende psychische kwetsbaarheid. De IGz beoogde hierdoor als toezichthouder bij te dragen aan borging en verbetering van de kwaliteit van zorg voor juist de meest kwetsbare patiënten in de ggz en hun naasten.
- Het aspect ten aanzien van benutten van informatie van familie en andere contextinformatie is ingebracht bij de verdere vormgeving van de Wvvgz.

³ Op 12 mei 2016 (Kamerstukken II, 2015/2016, 29 279, nr. 320 herdruk) en 29 november 2016 is de Kamer geïnformeerd over en aan de hand van diverse rapportages, onder andere van de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad (verder PG-HR) en rapportage van de IJenV (toen nog VenJ) en de monitor van de heer Hoekstra (Kamerstukken II, 2016/2017, 29279, nr. 357).

5. Advies Raad van State Juridische houdbaarheid conservatoire afname voorafgaand aan veroordeling

In opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie hebben onderzoekers van de Erasmus Universiteit Rotterdam onder leiding van prof mr. P.A.M. Mevis in april 2016 een onderzoek afgerond naar de juridische houdbaarheid van het standaard afnemen en bewaren van celmateriaal bij iedere in verzekering gestelde verdachte met het oog op het bepalen en verwerken van het DNA-profiel na een eventuele veroordeling in de zin van de Wet DNA-V. Aanleiding voor dit onderzoek was de aanbeveling van de Commissie Hoekstra om wettelijk in een dergelijke standaardafname te voorzien. Omdat er een verschil van inzicht bestaat tussen de onderzoekers van de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Commissie Hoekstra over de juridische houdbaarheid van het standaard afnemen en bewaren van celmateriaal van alle in verzekering gestelde verdachten voorafgaand aan hun eventuele veroordeling, heeft de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie aan de Afdeling advisering van de Raad van State in verband daarmee voorlichting gevraagd. De Afdeling heeft op 7 oktober 2016 de gevraagde voorlichting gegeven. Haar conclusie was dat het standaard afnemen en bewaren van celmateriaal van elke in verzekering gestelde verdachte niet "noodzakelijk is in een democratische samenleving» als bedoeld in artikel 8 EVRM". Hoewel een wettelijke regeling die het mogelijk maakt bij alle in verzekering gestelden zonder bekend BRP-adres of met een buitenlands adres celmateriaal af te nemen, gelet op artikel 8 EVRM, op minder bezwaren stuit dan de afname van celmateriaal bij alle in verzekering gestelden, heeft de Afdeling geoordeeld dat eerst moet worden vastgesteld dat de afname van celmateriaal van die groep personen een zodanige toegevoegde waarde heeft dat zij geacht kan worden te voldoen aan een dringende maatschappelijke behoefte als bedoeld in artikel 8, tweede lid, EVRM, en zo ja, of de vastgestelde toegevoegde waarde opweegt tegen andere belangen.

Tegen die achtergrond heeft de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie het van belang geoordeeld de effecten van de structurele verbetermaatregelen in het werkproces van het afnemen van celmateriaal van veroordeelden te evalueren. Op 20 juni 2018 heeft de IJenV zijn tweede onderzoeksrapport naar de uitvoering van het Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM aan de Minister van Justitie en Veiligheid aangeboden. Daarin constateert de Inspectie dat het totaal aantal signaleringen in OPS van veroordeelden van wie nog geen celmateriaal is afgenomen en DNA-profiel in de DNA-databank is verwerkt, jaarlijks toeneemt. Hij beveelt aan om de mogelijkheden te onderzoeken om van veroordeelden zonder bekend BRP-adres of met een buitenlands adres eerder in het proces celmateriaal af te nemen. De minister heeft bij brief van 2 juli 2018 in reactie daarop aangegeven dat eerst de Wet DNA-V moet worden geëvalueerd op de effectiviteit van de verbeterlagen op het gebied van DNA-V afname, voordat kan worden besloten of wetswijziging kan worden ingezet. Het evaluatierapport is op 7 maart jl. opgeleverd.

Vervolgens heeft de Tweede Kamer op 4 juli 2018 met de minister een debat gevoerd over de uitvoering van de Wet DNA-V. Aanleiding daarvoor was de door de Inspectie geconstateerde toename van het aantal veroordeelden in OPS. Naar aanleiding van de aangenomen motie Van der Staaij c.s. heeft hij toegezegd de tijd gedurende de evaluatie van de Wet DNA-V te gebruiken om alle voorbereidingen te treffen voor een mogelijke wetswijziging waarbij in ieder geval de twee scenario's die in het debat en ook al eerder onderwerp waren van de voorlichting door de Afdeling advisering van de Raad van State op hun impact en juridische houdbaarheid worden beoordeeld."

- De voorgaande informatie is meegenomen bij het vervolgproces op de evaluatie van de Wet DNA-V. Over de uitkomsten ervan bent u geïnformeerd in bijgaande brief en in bijlage 1.

6. Rapport PG-HR "Gedeelde informatie"

De belangrijkste suggestie in het op 6 november 2017 verschenen rapport "Gedeelde informatie - Over de naleving van de wet door het OM bij het toevoegen van strafvorderlijke, justitiële en politieke gegevens aan het Bopz-dossier" was: vooruitlopend op nieuwe wetgeving regelgeving uit te vaardigen waarin de grondslag voor de verstrekking van justitiële, strafvorderlijke en politiegegevens in het kader van de procedure voor gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis wordt vastgelegd en met de vereiste waarborgen wordt omkleed.

- In de Staatscourant van 21 december 2017 is hiertoe het zogeheten "Wpg-machtigingsbesluit Bopz-dossier" gepubliceerd. Daarmee is een tijdelijke grondslag **gerealiseerd** voor de periode totdat de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en de Wet zorg en dwang en de met die wetten verband houdende uitvoeringswetgeving in werking treden.

7. Rapport IJenV - Tweede onderzoek naar uitvoering Verbeterprogramma OM

De IJenV bevestigt in zijn rapport "Tweede Onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM. Vervolgonderzoek naar uitvoering maatregelen DNA-afname bij veroordeelden en executie van vrijheidsstraffen" van juni 2018 het beeld van gestaag geboekte vooruitgang, inclusief doorvoering van een aantal belangrijke verbeteringen en nog op te pakken verbeterpunten op de terreinen van DNA-V en van de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen. Dit rapport is 2 juli 2018 naar de Kamer⁴ gestuurd met daarop de beleidsreactie van de Minister van Justitie en Veiligheid.

- De aanbevelingen van de IJenV zijn opgepakt en hebben geleid tot vervolgstappen.

In het vervolg zijn de vervolgstappen vermeld en staat beknopt de huidige stand van zaken van de verschillende aanbevelingen beschreven.

Aanbevelingen ten aanzien van DNA-V

1. *Aan de KMar, de DJI en de PI's: Borg het DNA-V proces in de strategische, tactische en operationele sturings- en beheersingsprocessen.*

Zowel de KMar als DJI hebben inmiddels de gewenste verbeteringen doorgevoerd, zoals ook aangegeven in de beleidsreactie op het Tussenrapport van de heer Hoekstra⁵.

- De aanbeveling is **gerealiseerd** in 2018.

2. *Aan de politie: Organiseer de afname van DNA-celmateriaal zodanig dat er geen verschil in strafvorderlijke bejegening van DNA-V veroordeelden is. Zorg voor een 24-uurs dekkende afname organisatie.*

Ter opvolging van deze aanbeveling heeft de politie de afname van celmateriaal bij Afdeling Arrestantentaken (AAT) belegd. Daarmee zijn in alle eenheden 24 uur per dag medewerkers beschikbaar die bevoegd zijn om celmateriaal af te nemen. In zeer incidentele gevallen kan het voorkomen dat een aangehouden veroordeelde even moet wachten, omdat de gecertificeerde medewerker niet direct beschikbaar is in verband met ander werk dat op dat moment prioriteit heeft. Doordat de afname nu eenduidig is belegd bij Arrestantentaken is tevens de eenduidige bejegening geborgd. De aanbeveling is in 2018 **gerealiseerd**.

3. *Aan de politie en de KMar: Organiseer de inzet van medewerkers zodanig dat zij meer routine en ervaring kunnen krijgen met het afnemen van DNA-celmateriaal.*

Zoals ook bij punt 2 beschreven heeft de politie in haar landelijk werkproces DNA-V bepaald dat de uitvoering bij één afdeling plaatsvindt. Hierbij wordt ook een overzicht met aangewezen medewerkers actief beheerd. Naast certificering en aanwijzing door de hoofdofficier van justitie betekent dit dat medewerkers frequent celmateriaal af moeten nemen ten behoeve van routine en ervaring. Toen uit het rapport van de IJenV bleek dat dit niet overal het geval was, is expliciet nagegaan of medewerkers die niet meer werkzaam waren binnen het team Arrestantentaken of de FO van de lijst zijn verwijderd. De wijze van inzetbaarheid van de gecertificeerde medewerkers bij het aanhouden van gesignaleerden in de organisatie is herijkt, waarmee de medewerkers voldoende routine en ervaring verkrijgen met het afnemen van celmateriaal.

- De aanbeveling is in 2018 bij de politie **gerealiseerd**.

Degenen die bij de KMar op Schiphol celmateriaal afnemen blijven bekwaam, omdat celmateriaal op een centrale plaats binnen Schiphol door de brigade Grensbewaking (BGB) van de KMar wordt afgenomen en de afnemers deze handelingen dus regelmatig uit kunnen voeren. De overige brigades in het land nemen slechts in een zeer beperkt aantal gevallen celmateriaal af. Binnen deze brigades is een aantal medewerkers opgeleid en gecertificeerd in de DNA-V afnames. De KMar heeft de kwaliteit van deze afnames van celmateriaal onderzocht en hierin geen foutieve situaties ontdekt. De overige brigades kunnen ook altijd een beroep doen op de politie om de DNA-V afname aldaar te laten doen, zeker als een brigade sporadisch celmateriaal afneemt.

⁴ Kamerstukken II, 2017/2018, 29 279, nr. 446.

⁵ Kamerstukken II, 2018/2019, 32 399, nr. 89.

- De aanbeveling is in het eerste kwartaal 2019 bij de KMar **gerealiseerd**.

4. *Aan de KMar: Zorg voor voldoende capaciteit en procesefficiëntie om de grenscontroles op de luchthavens binnen de wettelijke kaders maximaal uit te voeren.*

De KMar is bezig met een kwaliteitsslag op Schiphol. De werkbeschrijvingen van de afname van celmateriaal zijn gereed en zijn raadpleegbaar voor alle KMar medewerkers. Het lijnmanagement ziet toe op correcte uitvoering van dit proces.

- De KMar is in het reguliere proces bezig meer ervaring op te doen met de inregeling op Schiphol. In 2019 is gebleken dat voor de brigades op de overige Nederlandse luchthavens dit proces niet op eenzelfde wijze ingevoerd kon worden. Wel zijn de afspraken aangescherpt ter verbetering van de kwaliteit van DNA-V afnames en doorlooptijd.
- De Pilot 'Centrale DNA-V afname op Schiphol' liep van 1 oktober 2018 tot 1 april 2019. Inmiddels is deze pilot geformaliseerd op Schiphol.
- De kwaliteitsmonitor is belegd bij het LTC (Landelijk Tactisch Commando) en wordt, daar waar nodig, meegenomen in de periodieke sturing.

5. *Aan de KMar: Implementeer de voorziening Executie en Signalering (E&S) in de organisatie. De KMar is met enkele diensten aangesloten op E&S op de applicatie MEOS van de politie, zodat zij ook zicht heeft hebben op het aantal personen dat gesignaleerd staat voor een DNA-V afname.*

- De KMar heeft via een eigen (mobiele) applicatie toegang tot integrale bevraging BVI-IB (Basisvoorziening Informatie – Integrale Bevraging), en daarmee toegang tot E&S, zodat er zicht is op de personen die gesignaleerd staan voor een DNA-V afname.
- Vanaf 10 september 2018 worden de DNA-bevelen⁶ digitaal aangeleverd door het OM aan het Administratie- en informatiecentrum voor de executieketen (CJIB/AICE). Na registratie en persoonsgerichte beoordeling door het CJIB/AICE vindt elektronische aanlevering van de DNA-V signaleringen aan politie plaats die de signaleringen laadt in het geautomatiseerde systeem E&S. De politie en de KMar kunnen na opsporing en aanhouden DNA-V signaleringen afhandelen in E&S. De KMar gebruikt in de grenssystemen nog OPS tot de overstap naar E&S per 1 juli 2019. Tot 1 juli zorgt de politie ervoor dat signaleringen in E&S en OPS gesynchroniseerd zijn. De KMar blijft daarmee bij de grenscontrole DNA-V signaleringen zien.
- De organisatieonderdelen die deel uitmaken in het controleren van personen (KCC, TBT en RTID) hebben toegang tot E&S. Dit is in 2018 bij de KMar **doorgevoerd**.
- Op dit moment treffen de politie en de KMar voorbereidingen om de KMar geheel aan te sluiten op het systeem E&S.

6. *Aan de politie, de PI's de KMar, het NFI en het OM: Optimaliseer het proces van het aanleveren van DNA-setjes door de aanleverende instanties tot en met de opdrachtverlening voor het aanmaken van het DNA-profiel door het OM.*

7. *Aan het OM en het NFI: Zorg ervoor dat de informatieoverdracht tussen het OM en het NFI versneld wordt geautomatiseerd.*

- Politie en KMar hanteren kwaliteitschecks die moeten voorkomen dat formulieren niet of onjuist zijn ingevuld. Ook de toenemende ervaring van het opmaken van formulieren draagt bij aan een betere kwaliteit. Ook is de informatie-uitwisseling hierover tussen politie en NFI sterk verbeterd en een soepele aanlevering van formulieren door de KMar aan het NFI is inmiddels geborgd. Volgens het NFI komt het zelden meer voor dat een afnameformulier nog onvolledig is of verkeerde informatie bevat. **Deze maatregel is gerealiseerd.**

⁶ Dit betreft de digitalisering van de DNA-bevelen voor veroordeelden die geen gehoor geven aan een oproep voor het DNA spreekuur of als het OM geen oproep kan verzenden vanwege het ontbreken van een bekend adres (BRP-adres).

- Na afname van celmateriaal wacht het OM 30 dagen omdat bezwaar aangetekend kan worden. Daarna geeft het OM opdracht voor DNA-onderzoek. Politie, KMAR en DJI dienen binnen die 30 dagen de afnamesetjes bij het NFI aan te leveren, zo is binnen de keten afgesproken. Toch komt het nog steeds voor dat het NFI opdrachten heeft ontvangen van het OM terwijl de desbetreffende setjes nog niet bij het NFI zijn aangeleverd. Gemiddeld heeft het NFI 40 tot 50 setjes "open staan". Politie, DJI en KMAR hebben inmiddels maatregelen getroffen om een tijdige aanlevering van setjes aan het NFI te waarborgen en knelpunten zo vlug mogelijk uit de weg te ruimen.

Daarmee is deze maatregel gerealiseerd.

- OM en NFI werken samen aan verbetering van het onderlinge berichtenverkeer. De politie zal in de 2^e fase bij dit overleg aanhaken. De knelpunten zijn in kaart gebracht en worden nu een voor een besproken. Een aantal knelpunten kan relatief eenvoudig opgelost worden. Naar eerder gesignaleerde knelpunten die samenhangen met de uitvoering van de wettelijke taak van JustID verricht een werkgroep waaraan alle relevante ketenpartners deelnemen momenteel samen met JustID een vooronderzoek.
8. *Aan de minister van JenV: Onderzoek, in het licht van de eerdere conclusie van de Raad van State, de mogelijkheid om van veroordeelden (voor zover deze vallen onder de Wet DNA-V), indien deze geen bekend BRP-adres hebben, dan wel een buitenlands adres, eerder in het proces DNA celmateriaal af te nemen. Hierdoor wordt beoogd te voorkomen dat de politie een grote groep onvindbare veroordeelden alsnog moet opsporen en wordt het DNA-profiel van deze veroordeelden veel eerder in de DNA-databank bij het NFI opgeslagen.*

Op deze aanbeveling wordt uitvoerig ingegaan in bijbehorende brief en bijlage DNA-onderzoek.

9. *Aan Justid, samen met politie, KMar, PI's, OM en CJIB: Neem op korte termijn maatregelen om de gesignaleerde knelpunten bij de persoons- en adresregistratie weg te nemen.*

Voor een betere persoonsregistratie wordt op meerdere fronten aan de functionaliteit van de ID-zuilen gewerkt. Justid heeft een aantal verbeteringen doorgevoerd om de SKDB eenvoudiger voor ketenpartners te ontsluiten. Hierdoor is onder andere de informatie van de SKDB voortaan 24/7 toegankelijk. Ook wordt gewerkt aan verbetering van de kwaliteit en opslagmogelijkheid van de foto's en de identiteitsdocumenten. Een eenduidige vaststelling van de identiteit van een veroordeelde is immers nodig voordat celmateriaal mag worden afgenomen. Inmiddels is overigens de identificatie bij DNA-V afname aan de zuil met 10 % verbeterd en bij meer dan 80% van de misdrijven wordt de ID-zuil gebruikt. Ook bij ZSM wordt de zuil voortaan gebruikt. Aan verdere verbetering wordt voortdurend gewerkt.

Over de problematiek rond de adresregistratie die de aangehouden motie van het lid Van Oosten (VVD) c.s.⁷ agendeert over het gebruik van de gegevens van de Basisregistratie Personen (BRP) in de strafrechtketen, heeft overleg plaatsgevonden met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De volgende maatregelen worden getroffen:

1. Definities worden aangepast en geactualiseerd, zodat iedereen op dezelfde manier berichten over BRP-adressen formuleert.
2. Naar aanleiding van de aangehouden motie van het lid Van Oosten (VVD) c.s. die op 4 juli 2018 is ingediend en die de noodzaak agendeert om de kwaliteit te verbeteren van de adresgegevens van de Basisregistratie Personen (BRP) ten behoeve van de strafrechtketen, heeft overleg plaatsgevonden met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over de structurele mogelijkheden om de kwaliteit van BRP-adressen te verbeteren. Daartoe is tussen de politie en het Project Landelijke adreskwaliteit (LAA) –dit project loopt door tot in 2020- afgesproken dat de politie signalen over onjuiste adressen administratief vast zal leggen in het nieuwe signaleringssysteem van de politie "Executie en Signalering"(E&S). Met deze meldingen kunnen de gemeenten via het LAA een adresonderzoek doen en waar nodig de status van een adres aanpassen.

⁷ Kamerstukken II, 2017/18, 29 279, nr. 451.

3. Verder worden in overleg met het LAA door J&V de adressen onderzocht van personen die nog mét een BRP-adres staan gesignaleerd voor een vrijheidsstraf en/of een DNA-V maatregel. Dat gaat om circa 1200 adressen. De eerste conclusies zijn dat een groot deel van deze adressen niet meer actueel is. Dit betreft bijvoorbeeld adressen van AZC's of het Centrum Opvang Asielzoekers (COA) waar betrokkenen al lang niet meer verblijven, maar nog wel staan ingeschreven. Hierbij worden ook BRP-adressen van ex-gedetineerden onderzocht. Deze inventarisatie is naar verwachting eind 2019 gereed.
 4. De Justitiële Informatiedienst (JUSTID) werkt verder aan het aanpassen van de raadpleegmogelijkheden van adressen in de Strafrechtketen database (SKDB). De SKDB heeft, anders dan de BRP, ook informatie over historische of verblijfsadressen die af (kunnen) wijken van het bestaande BRP-adres. De informatie uit de SKDB wordt, met de aanpassingen, eenvoudiger raadpleegbaar gemaakt voor de aangesloten organisaties, zoals de politie. Aan bovenvermeld vervolg op deze aanbeveling wordt in de tweede helft van 2019 verder gewerkt.
10. *Aan het OM: Beleg de coördinatie van het DNA-V ketenproces in de toekomst, indien de sturing en coördinatie door het directeurenoverleg wordt beëindigd bij het OM. Ontwikkel, samen met de andere ketenorganisaties, een systeem waarbij een integraal zicht ontstaat op de resultaten en de kwaliteit in het gehele ketenproces.*

De voorgestelde nieuwe inrichting van het proces van afname celmateriaal neemt niet weg dat behoefte blijft bestaan aan een monitor aan de hand waarvan de prestaties in de DNA-keten in beeld worden gebracht. De structurele rapportage moet ervoor zorgen dat een eenduidig en kloppend beeld wordt gegeven van de prestaties in de keten. Met de realisatie van deze monitor wordt invulling gegeven aan de beleidsreactie op de aanbeveling uit het Tweede onderzoek van de Inspectie JenV⁸, waarin is aangegeven dat de inzet is om met de ketenorganisaties een systeem te ontwikkelen waarbij een integraal zicht ontstaat op de resultaten en de kwaliteit in het gehele ketenproces. De realisatie van een ketenmonitor is complex gebleken vanwege het verschil in definities in begrippen en het verloop over de jaren heen.

Er zijn verschillende manieren om dit doel te bereiken. De komende periode zal de inhoudelijke verdieping worden gedaan hoe de monitor kan worden ingericht, wat de impact ervan is voor de betrokken organisaties en welke structuur nodig is om uit de monitor gebleken knelpunten op te lossen.

Conform de toezegging gedaan tijdens het algemeen overleg met uw Kamer op 15 november 2018, zal eind 2019 duidelijk wordt hoe de monitoring er uit gaat zien. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de gekoppelde cijfers uit de systemen van OM en Politie die zijn gebruikt voor het doorrekenen van de verschillende scenario's voor aanpassing wetgeving.

Aanbeveling ten aanzien van de executie van vrijheidsstraffen

Aan de politie: Informeer en instrueer de politiemedewerkers van de basisteams op een duidelijke manier over de maatregel "24/7" en het gebruik van MEOS daarbij.

Deze aanbeveling is inmiddels door de politie opgepakt en **gerealiseerd**. Bij de politie gaat dit overigens meer in den brede om het verbeteren van het algemeen gebruik van MEOS. De basisteams worden hierop verder via de reguliere bedrijfsvoering geïnformeerd en geïnstrueerd.

De politie draagt ervoor zorg dat de instructie over het gebruik van MEOS en de functionaliteit van de maatregel 24/7" bij de basisteams goed onder de aandacht blijft.

⁸ Brief aan TK van 2 juli 2018; Tweede Kamer 2017 – 2018, 29 279, nr. 446.

8. Tussenmonitorrapport van de heer Hoekstra

In augustus 2018 kwam de Tussenmonitor van de heer Hoekstra. Dit rapport is gebaseerd op eigen gesprekken van de heer Hoekstra, onder andere met de heer Hoes, en op onder andere het rapport van de IJenV van juni 2018. De aanbevelingen van de heer Hoekstra overlappen grotendeels met de aanbevelingen in de rapportages van het Schakelteam en de IJenV. De voortgang is reeds vermeld bij de paragrafen over de rapporten van de IJenV en van het Schakelteam.

In de beleidsreactie van de Minister van Justitie en Veiligheid bij de Tussenrapportage⁹ is uitgebreid ingegaan op de verschillende aanbevelingen. Hier wordt kort stil gestaan bij de aanbevelingen van de heer Hoekstra en waar mogelijk de actuele stand van zaken genoemd.

1. *Over de trage uitvoering van de implementatie van maatregelen*

Ten aanzien van de benodigde voortgang is er bij de organisaties het beeld dat hier hard aan wordt gewerkt. Het belang is in verband met actuele incidenten nog steeds heel helder. Voortgang is ook afhankelijk van meerdere spelers en omstandigheden. Met deze voortgangsrapportage wordt inzage geboden in de voortgang en realisatie van de verschillende maatregelen.

Invoering van verbeteringen vergt in betrokken organisaties, zoals de politie en diverse gemeenten, de nodige tijd.

2. *Over (bevelen) tot afname van celmateriaal*

Bij deze aanbeveling komt uitdrukkelijk de behoefte naar voren naar eenduidige informatie over de aantallen uitgevaardigde bevelen tot afname van celmateriaal en de aantallen opgeslagen DNA-profielen. Bij aanbeveling 10 van de IJenV is hierover de stand van zaken vermeld (zie aanbeveling 10 in paragraaf II.7.)

3. *Over afnames van celmateriaal door de Nationale Politie, over afnames in penitentiaire inrichtingen, door de Koninklijke Marechaussee*

In vervolg op deze aanbeveling hebben DJI en KMar, mede in vervolg op de aanbevelingen van de IJenV, verbeteringen gerealiseerd (zie ook paragraaf II.7). Begin juni 2019 heeft de IJenV aan de Minister van Justitie en Veiligheid de rapportage aangeboden ten aanzien van de stand van zaken van de verbetermaatregelen bij de afname van celmateriaal in de penitentiaire inrichtingen. De beleidsreactie dit rapport is opgenomen in bijlage 1 bij de brief.

4. *Verdere bekorting van de doorlooptijd nauwelijks mogelijk bij afname van celmateriaal bij veroordeelden met een bekend adres*

Zoals aangegeven in de beleidsreactie op het Tussenrapport van de heer Hoekstra zijn er goede verbeteringen gerealiseerd bij de versnelling van het proces. Zo is het aantal dagen tussen een voor executie vrijgegeven vonnis en de afgifte van een afnamebevel verkort van 111 dagen in 2015 naar 10 dagen in 2017. Het percentage afnamebevelen dat binnen 14 dagen wordt afgegeven was in 2017 81%. Het landelijk gemiddelde percentage binnen 14 dagen voor 2018 was op dat moment 88,2%. Vanaf 2006 zijn er inmiddels meer dan 274.000 DNA-profielen in de DNA-databank opgenomen. De continue verbetering van werkprocessen binnen de verschillende organisaties in hun onderlinge samenhang leidt geleidelijk tot een steeds beter ketenwerkproces DNA-V.

Inmiddels hebben Ateno en de heer Hoekstra in zijn Eindrapport aangegeven dat de doorlooptijden nauwelijks meer verkort kunnen worden. Daarmee is afdoende aan deze aanbeveling tegemoet gekomen. **De betreffende maatregelen zijn gerealiseerd.**

5. *Over spoorloos verdwenen veroordeelden die niet alleen celmateriaal moeten afstaan maar ook nog hun straf moeten ondergaan.*

Deze aanbeveling wordt opgepakt binnen het *programma Onvindbare veroordeelden*.

⁹ Kamerstukken II, 2018/2019, 32 399, nr. 89.